HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

14 noiembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Drept de autor și drepturi conexe – Directiva 2001/29/CE – Drepturi exclusive ale artiștilor interpreți – Articolul 2 litera (b) – Dreptul de reproducere – Articolul 3 alineatul (2) litera (a) – Punere la dispoziția publicului – Autorizare – Prezumție – Regim național care dispensează o instituție publică responsabilă de conservarea și de punerea în valoare a patrimoniului audiovizual național de obligația de a obține consimțământul scris al artistului interpret pentru exploatarea unor arhive care conțin fixări ale execuțiilor acestui artist interpret”

În cauza C-484/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța), prin decizia din 11 iulie 2018, primită de Curte la 20 iulie 2018, în procedura

Société de perception et de distribution des droits des artistes-interprètes de la musique et de la danse (Spedidam),

PG,

GF

împotriva

Institut national de l’audiovisuel,

cu participarea:

Syndicat indépendant des artistes-interprètes (SIA-UNSA),

Syndicat français des artistes-interprètes (CGT),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič (raportor) și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: doamna V. Giacobbo-Peyronnel, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 martie 2019,

* Limba de procedură: franceza.

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Société de perception și de distribution des droits des artistes-interprètes de la musique et de la danse (Spedidam), pentru PG și pentru GF, de C. Waquet și de H. Hazan, avocats;

– pentru Institut national de l'audiovisuel, Syndicat indépendant des artistes-interprètes (SIA-UNSA) și Syndicat français des artistes-interprètes (CGT), de C. Caron, avocat;

– pentru guvernul francez, de D. Colas, de B. Fodda, de D. Segoin, de A.-L. Desjonquères și de A. Daniel, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de É. Gippini Fournier și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 mai 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 litera (b), a articolului 3 alineatul (2) litera (a) și a articolului 5 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Société de perception et de distribution des droits des artistes-interprètes de la musique et de la danse (Spedidam), precum și PG și GF, pe de o parte, și Institut national de l'audiovisuel (Institutul Național al Audiovizualului, denumit în continuare „INA"), pe de altă parte, în legătură cu pretinsa atingere adusă de INA drepturilor artiștilor interpreți ai căror titulari sunt PG și GF.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (9), (10), (21), (24) și (31) ale Directivei 2001/29 enunță:

„(9) Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății.

(10) Autorii sau artiștii interpreți sau executanți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea operelor lor, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, la fel ca și producătorii, pentru a putea finanța această muncă. Investiția necesară pentru a produce produse ca fonograme, filme sau produse multimedia și servicii, cum ar fi «serviciile la cerere», este considerabilă. Pentru a asigura o astfel de remunerație și pentru a obține un randament satisfăcător al investiției, este necesară o protecție juridică adecvată a drepturilor de proprietate intelectuală.

[…]

(21) Prezenta directivă trebuie să definească domeniul de aplicare al actelor aflate sub incidența dreptului de reproducere cu privire la diverși beneficiari. Aceasta trebuie să se realizeze în conformitate cu acquis-ul comunitar. Este necesară o definiție generală a acestor acte pentru a asigura certitudinea juridică în cadrul pieței interne.

[…]

(24) Dreptul de a pune la dispoziția publicului obiectele menționate la articolul 3 alineatul (2) trebuie înțeles ca reglementând toate operațiunile de punere la dispoziția publicului care nu este prezent în locul de proveniență a actului de punere la dispoziție și ca neincluzând niciun alt act.

[…]

(31) Trebuie păstrat un echilibru just între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, precum și între acestea și drepturile și interesele utilizatorilor de obiecte protejate. […] Pentru a asigura buna funcționare a pieței interne, astfel de excepții și limitări trebuie definite într-un mod mai armonizat. Gradul de armonizare a acestor excepții depinde de impactul lor asupra bunei funcționări a pieței interne.”

4 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Dreptul de reproducere”, are următorul cuprins:

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

[…]

(b) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

[…]”

5 Articolul 3 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatul (2) litera (a):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

(a) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

[…]”

6 Articolul 5 din Directiva 2001/29 prevede o serie de excepții și de limitări privind drepturile exclusive prevăzute la articolele 2-4 din această directivă, pe care statele membre au posibilitatea sau obligația de a le prevedea în dreptul lor național.

7 Articolul 10 din această directivă, intitulat „Aplicarea în timp”, prevede:

„(1) Dispozițiile prezentei directive se aplică tuturor operelor și altor obiecte protejate prevăzute de prezenta directivă și care sunt, la data de 22 decembrie 2002, protejate prin legislația statelor membre în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe sau care îndeplinesc criteriile de protecție în temeiul dispozițiilor prezentei directive sau în conformitate cu dispozițiile menționate la articolul 1 alineatul (2).

(2) Prezenta directivă se aplică fără să aducă atingere actelor încheiate sau drepturilor dobândite înainte de 22 decembrie 2002.”

Dreptul francez

8 Articolul L. 212-3 primul paragraf din code de la propriété intellectuelle (Codul proprietății intelectuale) enunță:

„Sunt supuse autorizării scrise a artistului interpret fixarea prestației sale, reproducerea și comunicarea publică a acesteia, precum și orice utilizare separată a sunetului și a imaginii prestației atunci când ea a fost fixată atât pentru sunet, cât și pentru imagine.

Această autorizare și remunerațiile care decurg din ea sunt guvernate de dispozițiile articolelor L. 762-1 și L. 762-2 din code du travail (Codul muncii), sub rezerva dispozițiilor articolului L. 212-6 din prezentul cod.”

9 Articolul L. 212-4 din acest cod prevede:

„Semnarea contractului încheiat între un artist interpret și un producător pentru realizarea unei opere audiovizuale echivalează cu o autorizare de a fixa, de a reproduce și de a comunica publicului prestația artistului interpret.

Acest contract stabilește o remunerație distinctă pentru fiecare mod de exploatare a operei.”

10 Potrivit articolului 49 din loi n° 86-1067 du 30 septembre 1986 relative à la liberté de communication (Legea nr. 86-1067 din 30 septembrie 1986 privind libertatea de comunicare) (JORF din 1 octombrie 1986, p. 11749), astfel cum a fost modificat prin articolul 44 din Legea nr. 2006-961 din 1 august 2006 (JORF din 3 august 2006, p. 11529) (denumit în continuare „articolul 49 modificat”):

„[INA], instituție publică de stat cu caracter industrial și comercial, este responsabil de conservarea și de punerea în valoare a patrimoniului audiovizual național.

I. – Institutul asigură conservarea arhivelor audiovizuale ale societăților naționale de programe și contribuie la exploatarea lor. Natura, tarifele, condițiile financiare ale prestațiilor scrise și modalitățile de exploatare a acestor arhive sunt stabilite prin convenție între institut și fiecare dintre societățile în cauză. Aceste convenții sunt aprobate prin ordinul miniștrilor responsabili cu bugetul și cu comunicațiile.

II. – Institutul exploatează extrasele din arhivele audiovizuale ale societăților naționale de programe în conformitate cu condițiile prevăzute în caietul de sarcini. În acest scop, beneficiază de drepturile de exploatare a acestor extrase la sfârșitul unei perioade de un an de la prima lor difuzare.

Institutul rămâne proprietar al suporturilor și al materialelor tehnice și deținător al drepturilor de exploatare a arhivelor audiovizuale ale societăților naționale de programe și ale societății menționate la articolul 58, care i-au fost transferate înainte de publicarea Legii nr. 2000-719 din 1 august 2000 [de modificare a Legii nr. 86-1067 din 30 septembrie 1986 privind libertatea de comunicare) (JORF din 2 august 2000, p. 11903)]. Societățile naționale de programe, precum și societatea menționată la articolul 58 păstrează totuși, fiecare în ceea ce o privește, un drept de utilizare prioritară a acestor arhive.

Institutul exercită drepturile de exploatare menționate în prezentul alineat cu respectarea drepturilor nepatrimoniale și patrimoniale ale titularilor drepturilor de autor sau ai drepturilor conexe dreptului de autor și ale avânzilor-cauză ai acestora. Cu toate acestea, prin derogare de la articolele L. 212-3 și

L. 212-4 din Codul proprietății intelectuale, condițiile de exploatare a prestațiilor artiștilor interpreți din arhivele menționate în prezentul articol și remunerațiile rezultate din această exploatare sunt reglementate prin acorduri încheiate între artiștii interpreți înșiși sau organizațiile de salariați reprezentative ale artiștilor interpreți însele și institut. Aceste acorduri trebuie să precizeze în special baremul remunerațiilor și modalitățile de plată a acestor remunerații.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

11 INA este o instituție publică a statului francez cu caracter industrial și comercial care este responsabilă de conservarea și de punerea în valoare a patrimoniului audiovizual național. În acest temei, asigură în special conservarea arhivelor audiovizuale ale producătorilor audiovizuali care sunt societățile naționale de programe și contribuie la exploatarea lor.

12 PG și GF sunt avânzii-cauză ai lui ZV, un muzician decedat în cursul anului 1985.

13 În cursul anului 2009, PG și GF au constatat că INA comercializa prin magazinul său online, fără autorizarea lor, videograme și fonograme care reproduc prestații ale lui ZV efectuate între anii 1959 și 1978. Din dosarul de care dispune Curtea reiese că aceste videograme și aceste fonograme au fost produse și ulterior difuzate de societăți naționale de programe.

14 La 28 decembrie 2009, PG și GF au acționat INA în justiție, în temeiul articolului L. 212-3 din Codul proprietății intelectuale, pentru a obține repararea pretinsei atingeri aduse drepturilor de artist interpret ai căror titulari sunt.

15 Prin hotărârea din 24 ianuarie 2013, tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris, Franța) a admis această cerere. Această instanță a considerat printre altele că aplicarea articolului 49 modificat nu dispensa INA de obligația de a obține autorizarea prealabilă a artistului interpret pentru utilizarea fixării prestațiilor sale. Astfel, acordurile colective prevăzute la această din urmă dispoziție nu ar viza decât să stabilească remunerațiile datorate pentru noi exploatări, în măsura în care o primă exploatare a fost autorizată de artiștii interpreți în cauză. Or, în speță, INA nu ar fi dovedit o asemenea autorizare. Prin hotărârea din 11 iunie 2014, cour d’appel de Paris (Curtea de Apel din Paris, Franța), sesizată de INA, a confirmat în esență hotărârea pronunțată în primă instanță.

16 Prin hotărârea din 14 octombrie 2015, Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) a anulat în parte hotărârea pronunțată de cour d’appel de Paris (Curtea de Apel din Paris). Această instanță a arătat că respectiva curte de apel a considerat în mod eronat că aplicarea regimului derogatoriu în cauză era condiționată de dovada autorizării de către artistul interpret a primei exploatări a prestației sale, adăugând astfel la lege o condiție pe care aceasta nu o prevede.

17 Prin hotărârea din 10 martie 2017, pronunțată în urma unei trimiteri spre rejudecare după casare, cour d’appel de Versailles (Curtea de Apel din Versailles, Franța) a respins cererile formulate de PG și de GF. Astfel, această instanță a considerat în esență că articolul 49 modificat instituie, în beneficiul exclusiv al INA, o prezumție simplă de consimțământ prealabil al artistului interpret care poate fi răsturnată și, așadar, nu repune în discuție dreptul exclusiv al artistului interpret. Acordurile cu organizațiile sindicale, vizate la articolul menționat, nu ar conferi acestora dreptul „de a autoriza și de a interzice” acordat artistului interpret, ci ar avea ca unic obiect stabilirea remunerației sale.

18 PG și GF, precum și Spedidam, care a intervenit voluntar în fața cour d’appel de Versailles (Curtea de Apel din Versailles), au declarat recurs împotriva hotărârii acesteia la instanța de trimitere. Aceasta din urmă arată că are îndoieli cu privire la compatibilitatea regimului juridic prevăzut la articolul 49 modificat cu articolele 2, 3 și 5 din Directiva 2001/29.

19 În aceste condiții, Cour de cassation (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 2 litera (b), articolul 3 alineatul (2) litera (a) și articolul 5 din Directiva [2001/29] trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca o reglementare națională precum cea care rezultă din articolul 49 [modificat] să instituie, în favoarea [INA], care beneficiază, cu privire la arhivele audiovizuale, de drepturi de exploatare a societăților naționale de programe, un regim derogatoriu potrivit căruia condițiile de exploatare a prestațiilor artiștilor interpreți și remunerațiile rezultate din această exploatare sunt reglementate prin acorduri încheiate între înșiși artiștii interpreți sau organizațiile de salariați reprezentative ale artiștilor interpreți și acest institut, aceste acorduri trebuind să precizeze în special baremul remunerațiilor și modalitățile de plată a acestor remunerații?”

Cu privire la aplicarea în timp a Directivei 2001/29

20 Astfel cum s-a amintit la punctul 13 din prezenta hotărâre, înregistrările în cauză au fost realizate între anii 1959 și 1978.

21 Potrivit articolului 10 alineatul (1) din Directiva 2001/29, dispozițiile acesteia se aplică tuturor operelor și altor obiecte protejate prevăzute de directiva respectivă și care sunt, la data de 22 decembrie 2002, protejate prin legislația statelor membre în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe sau care îndeplinesc criteriile de protecție în temeiul dispozițiilor aceleiași directive sau în conformitate cu dispozițiile menționate la articolul 1 alineatul (2) din aceeași directivă. Articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2001/29 precizează că aceasta se aplică „fără să aducă atingere actelor încheiate sau drepturilor dobândite înainte de 22 decembrie 2002”.

22 În timp ce INA și guvernul francez au susținut în ședință că Directiva 2001/29 nu este aplicabilă *ratione temporis* în litigiul principal, guvernul francez precizând că s-ar părea că INA dispunea cu mult înaintea datei de 22 decembrie 2002 de drepturile asupra înregistrărilor în cauză, Spedidam a indicat, la rândul său, că INA nu dispunea de niciun drept dobândit anterior datei respective.

23 Este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă și în ce măsură părțile din litigiul principal pot să se prevaleze de eventuale drepturi dobândite sau de acte încheiate anterior datei de 22 decembrie 2002, care nu pot fi afectate în niciun fel de dispozițiile Directivei 2001/29.

Cu privire la întrebarea preliminară

24 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate, în ceea ce privește contextul juridic în care se înscrie prezenta cauză, că din decizia de trimitere reiese că, potrivit articolului L. 212-3 din Codul proprietății intelectuale, sunt supuse autorizării scrise a artistului interpret fixarea prestației sale și reproducerea și comunicarea publică a acesteia. Potrivit articolului L. 212-4 din acest cod, semnarea contractului încheiat între un artist interpret și un producător pentru realizarea unei opere audiovizuale echivalează cu o autorizare de a fixa, de a reproduce și de a comunica publicului prestația artistului interpret.

25 Legea nr. 2006/961 din 1 august 2006 a modificat punctul II al articolului 49 din Legea privind libertatea de comunicare, prevăzând printre altele, pe de o parte, că „institutul exploatează extrasele din arhivele audiovizuale ale societăților naționale de programe în conformitate cu condițiile prevăzute în caietul de sarcini” și că, „în acest scop, beneficiază de drepturile de exploatare a acestor extrase la sfârșitul unei perioade de un an de la prima lor difuzare”, precum și, pe de altă parte, că, „prin derogare de la articolele L. 212-3 și L. 212-4 din Codul proprietății intelectuale, condițiile de exploatare a prestațiilor artiștilor interpreți din arhivele menționate în prezentul articol și remunerațiile rezultate din această exploatare sunt reglementate prin acorduri încheiate între artiștii

interpreți înșiși sau organizațiile de salariați reprezentative ale artiștilor interpreți însele și institut” și că „aceste acorduri trebuie să precizeze în special baremul remunerațiilor și modalitățile de plată a acestor remunerații”.

26 Reiese din dosarul de care dispune Curtea că PG, GF și Spedidam consideră că articolul 49 modificat instituie un regim de excepție, neconform cu articolul 5 din Directiva 2001/29, de la drepturile exclusive ale artiștilor interpreți prevăzute la articolul 2 litera (b) și la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din această directivă, din moment ce ar permite INA să propună pe site-ul său internet descărcarea cu plată a prestațiilor unor astfel de artiști interpreți, fără a trebui să dovedească faptul că are o autorizare pentru o asemenea utilizare.

27 În schimb, INA consideră că acest articol nu constituie nici o excepție, nici o limitare a drepturilor exclusive ale artiștilor interpreți, din moment ce el s-ar limita să stabilească regimul probator al acestor drepturi prin instituirea unei prezumții relative de cesiune a drepturilor de exploatare ale artiștilor interpreți în favoarea INA, o asemenea prezumție înlăturând necesitatea dovedirii existenței autorizării scrise sau a contractului de muncă prevăzute la articolele L. 212-3 și L. 212-4 din Codul proprietății intelectuale. INA adaugă că, în temeiul articolului 49 modificat, a încheiat acorduri colective cu organizațiile de salariați reprezentative ale artiștilor interpreți, care determină condițiile de exploatare a prestațiilor acestora, precum și remunerația lor.

28 Având în vedere aceste considerații, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, atribuțiile Curții și cele ale instanței de trimitere sunt în mod clar distincte și este numai de competența acesteia din urmă să interpreteze legislația națională (Hotărârea din 15 ianuarie 2013, Križan și alții, C-416/10, EU:C:2013:8, punctul 58, precum și jurisprudența citată).

29 Așadar, nu este de competența Curții să se pronunțe, în cadrul unei trimiteri preliminare, cu privire la interpretarea dispozițiilor naționale. Astfel, Curtea trebuie să ia în considerare, în cadrul repartizării competențelor între instanțele Uniunii și cele naționale, contextul normativ și factual în care se încadrează întrebările preliminare, astfel cum este definit în decizia de trimitere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 22 și jurisprudența citată).

30 Trebuie de asemenea amintită jurisprudența constantă a Curții, potrivit căreia, la aplicarea dreptului intern, instanțele naționale sunt obligate, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile acestuia în lumina textului și a finalității directivei în cauză pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta și, prin urmare, să se conformeze articolului 288 al treilea paragraf TFUE. Această obligație de interpretare conformă a dreptului național este într-adevăr inerentă sistemului Tratatului FUE, în măsura în care permite instanțelor naționale să asigure, în cadrul competențelor lor, deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când judecă litigiile cu care sunt sesizate (Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 24 și jurisprudența citată).

31 În decizia de trimitere, instanța de trimitere precizează că INA, care, după cum s-a amintit la punctul 11 din prezenta hotărâre, este responsabil de conservarea și de punerea în valoare a patrimoniului audiovizual național, s-a aflat în imposibilitatea de a exploata o parte din fondul său ca urmare a nedeținerii, în dosarele de producție ale programelor audiovizuale în cauză, a contractelor de muncă încheiate cu artiștii interpreți în cauză. Întrucât nu dispune de autorizarea scrisă, prevăzută la articolul L. 212-3 din Codul proprietății intelectuale, a artiștilor interpreți sau a avânzilor-cauză ai acestora, a căror identificare și căutare se pot dovedi dificile ori chiar imposibile, sau de contractul de muncă încheiat de aceștia cu producătorii unor asemenea programe, INA ar fi fost împiedicat să se prevaleze de prezumția de autorizare prevăzută la articolul L. 212-4 din Codul proprietății intelectuale.

32 Instanța de trimitere adaugă că, astfel, pentru a permite INA să își îndeplinească misiunea de serviciu public, Legea nr. 2006/961 din 1 august 2006 a modificat punctul II al articolului 49 din Legea privind libertatea de comunicare în sensul menționat la punctul 24 din prezenta hotărâre. Această instanță arată de altfel că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu intră în domeniul de aplicare al niciuneia dintre excepțiile și limitările pe care statele membre au posibilitatea să le prevadă în temeiul articolului 5 din Directiva 2001/29.

33 Pe de altă parte, după cum s-a arătat la punctele 15-17 din prezenta hotărâre, în timp ce tribunal de grande instance de Paris (Tribunalul de Mare Instanță din Paris) și cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) au apreciat că articolul 49 modificat nu dispensa INA de obligația de a obține autorizarea prealabilă a artistului interpret pentru utilizarea fixării prestațiilor sale, Cour de cassation (Curtea de Casație), sesizată în recurs, a considerat în esență că aplicarea regimului „derogatoriu" în discuție în litigiul principal nu era condiționată de dovada autorizării de către artistul interpret a primei exploatări a prestației sale. Prin urmare, cour d'appel de Versailles (Curtea de Apel din Versailles), a cărei hotărâre face obiectul unui recurs la instanța de trimitere, a interpretat acest articol 49 modificat ca instituind în favoarea INA o prezumție simplă de consimțământ prealabil al artistului interpret pentru exploatarea comercială a fixării prestațiilor sale care figurează în arhivele sale.

34 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 litera (b) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale care stabilește, în materia exploatării unor arhive audiovizuale de către o instituție desemnată în acest scop, o prezumție relativă de autorizare din partea artistului interpret pentru fixarea și pentru exploatarea prestației sale, atunci când acest artist interpret participă la înregistrarea unei opere audiovizuale în scopul radiodifuziunii sale.

35 Potrivit articolului 2 litera (b) și articolului 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29, statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea, precum și punerea la dispoziția publicului, de către artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor.

36 De la bun început, este necesar să se arate că sfera protecției conferite prin aceste dispoziții artiștilor interpreți trebuie să fie cuprinzătoare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 30, precum și jurisprudența citată). Astfel, după cum se arată în considerentele (21) și (24) ale Directivei 2001/29, trebuie, pe de o parte, să se dea actelor aflate sub incidența dreptului de reproducere o definiție largă pentru a asigura certitudinea juridică în cadrul pieței interne. Pe de altă parte, dreptul de a pune la dispoziția publicului obiectele protejate menționate la articolul 3 alineatul (2) litera (a) din această directivă trebuie înțeles ca reglementând toate operațiunile de punere la dispoziția publicului care nu este prezent în locul de proveniență a actului de punere la dispoziție.

37 Prin urmare, această protecție trebuie înțeleasă, la fel ca protecția conferită de dreptul de autor, în special în sensul că ea nu se limitează la beneficiul drepturilor garantate prin articolul 2 litera (b) și prin articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29, ci cuprinde și exercitarea respectivelor drepturi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 31).

38 Trebuie amintit de asemenea că drepturile garantate artiștilor interpreți prin articolul 2 litera (b) și prin articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29 au caracter preventiv în sensul că orice act de reproducere sau de punere la dispoziția publicului a fixărilor execuțiilor acestora necesită consimțământul lor prealabil. Rezultă că, sub rezerva excepțiilor și a limitărilor prevăzute exhaustiv la articolul 5 din această directivă, trebuie să se considere că orice utilizare a unor asemenea obiecte protejate efectuată de un terț fără un astfel de consimțământ prealabil aduce atingere drepturilor

titularului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctele 33 și 34, precum și Hotărârea din 7 august 2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punctul 29 și jurisprudența citată).

39 O asemenea interpretare este conformă cu obiectivul unei protecții ridicate a drepturilor artiștilor interpreți, la care se referă considerentul (9) al Directivei 2001/29, precum și cu necesitatea, amintită în esență în considerentul (10) al acestei directive, ca artiștii interpreți să obțină o remunerație adecvată pentru utilizarea fixărilor execuțiilor lor pentru a-și putea continua munca creativă și artistică.

40 În aceste condiții, după cum Curtea a arătat deja în Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke (C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 35), în legătură cu drepturile exclusive ale autorului, articolul 2 litera (b) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29 nu precizează modul în care trebuie să se manifeste consimțământul prealabil al artistului interpret, astfel încât aceste dispoziții nu pot fi interpretate în sensul că impun ca un asemenea consimțământ să fie obligatoriu exprimat în mod scris sau explicit. Dimpotrivă, este necesar să se considere că respectivele dispoziții permit ca acesta să fie exprimat și în mod implicit, atât timp cât, după cum a amintit Curtea la punctul 37 din aceeași hotărâre, condițiile în care un consimțământ implicit poate fi admis sunt definite strict, pentru a nu priva de conținut principiul însuși al consimțământului prealabil.

41 În speță, după cum s-a arătat la punctele 31-33 din prezenta hotărâre, articolul 49 modificat stabilește, în ceea ce privește artistul interpret care participă la realizarea unei opere audiovizuale, o prezumție relativă, în favoarea INA, de autorizare, de către acest artist interpret, a fixării și a exploatării prestației sale, care permite atenuarea cerinței prevăzute la articolul L. 212-3 din Codul proprietății intelectuale de a dispune de o autorizare scrisă din partea respectivului artist interpret pentru asemenea utilizări.

42 În această privință, este necesar să se arate mai întâi că un artist interpret care participă el însuși la realizarea unei opere audiovizuale în scopul radiodifuzării sale de către societăți naționale de programe și care este astfel prezent la locul de înregistrare a unei asemenea opere în acest scop, pe de o parte, are cunoștință despre utilizarea preconizată a prestației sale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctul 43) și, pe de altă parte, își efectuează prestația în scopul unei asemenea utilizări, astfel încât se poate considera, în lipsa unei probe contrare, că, prin această participare, a autorizat fixarea prestației menționate, precum și exploatarea acesteia.

43 În continuare, întrucât rezultă că reglementarea în discuție în litigiul principal permite artistului interpret sau avânzilor-cauză ai acestuia să demonstreze că el nu a consimțit la exploatările ulterioare ale prestației sale, prezumția menționată la punctul 34 din prezenta hotărâre prezintă un caracter relativ. Astfel, în măsura în care această reglementare se limitează să deroge de la cerința, prevăzută la articolul L. 212-3 din Codul proprietății intelectuale, dar neprevăzută de dreptul Uniunii, a unei autorizări scrise a artistului interpret, reglementarea menționată nu privește decât stabilirea modalităților de probă privind existența unei asemenea autorizări.

44 În sfârșit, o asemenea prezumție permite menținerea justului echilibru între drepturile și interesele diverselor categorii de titulari de drepturi, menționat în considerentul (31) al Directivei 2001/29. În special, după cum se menționează în esență în considerentul (10) al acestei directive, pentru a-și putea continua munca creativă și artistică, artiștii interpreți trebuie să primească o remunerație adecvată pentru utilizarea fixărilor execuțiilor lor, la fel ca producătorii pentru a finanța această muncă. Or, în speță, întrucât INA nu deține, în arhivele sale, autorizările scrise ale artiștilor interpreți sau ale avânzilor-cauză ai acestora ori contractele de muncă încheiate de aceștia cu producătorii de programe audiovizuale în cauză, acest institut s-ar afla în imposibilitatea de a exploata o parte din fondul său, ceea ce s-ar dovedi prejudiciabil pentru interesele altor titulari de drepturi precum cele ale

realizatorilor operelor audiovizuale în cauză, ale producătorilor acestora, și anume societățile naționale de programe, în drepturile cărora se substituie INA, precum și ale altor artiști interpreți care se poate să fi efectuat prestații în cadrul realizării aceleași opere.

45 În orice caz, o astfel de prezumție nu poate afecta dreptul artiștilor interpreți de a obține o remunerație adecvată pentru utilizarea fixărilor interpretărilor acestora.

46 Având în vedere toate considerațiile precedente, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 2 litera (b) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29 trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei legislații naționale care stabilește, în materia exploatării unor arhive audiovizuale de către o instituție desemnată în acest scop, o prezumție relativă de autorizare din partea artistului interpret pentru fixarea și pentru exploatarea prestației sale, atunci când acest artist interpret participă la înregistrarea unei opere audiovizuale în scopul radiodifuziunii sale.

Cu privire la cheltuielile de judecată

47 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 2 litera (b) și articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei legislații naționale care stabilește, în materia exploatării unor arhive audiovizuale de către o instituție desemnată în acest scop, o prezumție relativă de autorizare din partea artistului interpret pentru fixarea și pentru exploatarea prestației sale, atunci când acest artist interpret participă la înregistrarea unei opere audiovizuale în scopul radiodifuziunii sale.

Semnături